

METODICKO-ORGANIZAČNÉ POKYNY

9. ročník Dejepisnej olympiády

ŠKOLSKÝ ROK 2016/2017

9. ročník Dejepisnej olympiády sa v školskom roku **2016/2017** uskutoční na základe Organizačného poriadku Dejepisnej olympiády č. 2010-10404/30483:4-913 a v súlade so smernicou Ministerstva školstva SR č. 27/2011 o organizovaní, riadení a finančnom zabezpečení súťaží detí a žiakov škôl a školských zariadení.

Vyhlasovateľom Dejepisnej olympiády (DO) je Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (MŠVVaŠ SR), odborným garantom je Historický ústav SAV prostredníctvom Slovenskej komisie Dejepisnej olympiády (SK DO). Organizačne ju zabezpečuje IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže na základe kontraktu uzatvoreného s MŠVVaŠ SR, školy a školské zariadenia na základe písomného poverenia príslušného okresného úradu v sídle kraja (OÚ), prípadne povereného centra voľného času (CVČ).

MŠVVaŠ SR garantuje:

- a) celoštátne kolo súťaže po stránke **finančnej a organizačnej** prostredníctvom organizácie IUVENTA a po stránke **odbornej** prostredníctvom SK DO,
- b) krajské a okresné kolá po stránke **finančnej a organizačnej** prostredníctvom OÚ, **odbornú** stránku týchto kolá garantuje prostredníctvom SK DO, krajských a okresných komisií DO, školské kolá prostredníctvom škôl.

DO je súťažou jednotlivcov a organizuje sa:

- pre žiakov 6. až 9. ročníka základných škôl (ZŠ), 1. až 4. ročníka osemročných gymnázií (OG),
- pre žiakov 1. až 4. ročníka stredných škôl, 5. až 8. ročníka OG, SOŠ (vrátane nadstavbového štúdia končiaceho maturitou).

Kategórie DO:

Základné školy a 1. stupeň OG:

- C** – žiaci 9. ročníka ZŠ a 4. ročníka OG, **D** – žiaci 8. ročníka ZŠ a 3. ročníka OG,
- E** – žiaci 7. ročníka ZŠ a 2. ročníka OG, **F** – žiaci 6. ročníka ZŠ a 1. ročníka OG.

Gymnáziá, 2. stupeň OG, SOŠ (vrátane nadstavbového štúdia končiaceho maturitou):

A – žiaci, ktorí napíšu projekt v písomnej forme **na ľubovoľnú tému z histórie regiónov Slovenska.**

Cieľom projektu má byť priblíženie témy konkrétnej historickej udalosti, resp. osobnosti, procesu a ich odrazu v regionálnych (lokálnych) dejinách (histórii) resp. dopad na obyvateľstvo, inštitúcie a pamätníky. **Nedodržanie uvedeného cieľa je dôvodom pre krajskú komisiu odmietnuť zaradiť projekt do krajského kola DO.**

B – žiaci, ktorí napíšu projekt v písomnej forme na tému **Vzdelávanie a osveta.**

Anotácia: Vzdelávame sa po väčšinu nášho života. Od prvých riekaniak, pesničiek, „výtvarných prác“, pohybových aktivít doma či v predškolských a školských zariadeniach rôznych stupňov, záujmových organizáciách, knižniciach, spolkoch, združeniach si vzdelávaním rozširujeme naše vedomosti a zdokonaľujeme zručnosti.

Téma vzdelávanie a osveta je veľmi široká. Môžeme ju uchopiť ako prierez dejinami školstva a školských inštitúcií od staroveku po súčasnosť, alebo ako súbor medailónov o významných osobnostiach pôsobiacich vo sfére školstva a vzdelávania, iniciátorov reforiem školstva a školských systémov, učiteľov a zároveň spoločenských dejateľov, ktorí sa angažovali v politike, kultúre, spolkovom živote, budovali knižnice, zakladali učené spoločnosti, písali do odborných časopisov a prispievali k vedeckému bádaniu.

Kým vzdelávanie sa dotýka školstva, resp. škôl a preto má za sebou zvyčajne inštitucionálne zázemie (štát, cirkev, mesto či iného zriaďovateľa) a sústreďuje sa predovšetkým na mládež, osveta zvyčajne

funguje na dobrovoľníckej báze a zameriava sa na ľudí, ktorí už dávno opustili školské lavice. Na prelome 18. a 19. storočia sa zásadným spôsobom zmenila dostupnosť vzdelania, čítania a čitateľské zázemie sa stalo jedným z prostriedkov pokroku a zmien v spoločnosti. Prostredníctvom osvetovej literatúry sa šírili nielen poznatky ale udomácoval sa spisovný jazyk a odborná terminológia.

Téma vzdelávanie a osveta umožňuje skĺbiť školské vedomosti viacerých predmetov, vybrať si na spracovanie osobnosti, inštitúcie alebo si vybrať z rôznych osvetových aktivít, preto ako organizátori 9. ročníka Dejepisnej olympiády predpokladáme záujem žiakov a študentov o dejiny Slovenska, všeobecné dejiny či regionálne dejiny.

Odporúčaná literatúra: MÁTEJ, J. a kol. *Dejiny českej a slovenskej pedagogiky*. Veda, Vydavateľstvo SAV : Bratislava, 1976. *Pedagogická encyklopédia Slovenska*. Veda, Vydavateľstvo SAV : Bratislava 1984. KOWALSKÁ, Eva. *Štátne ľudové školstvo na Slovensku na prelome 18. a 19. storočia*. Veda, Vydavateľstvo SAV : Bratislava, 1987. KOWALSKÁ, Eva. *Osvietenské školstvo (1771 – 1815): nástroj vzdelávania a disciplinizácie*. Historický ústav SAV: Bratislava, 2014. PŠENÁK, Jozef. *Pramene k dejinám československého školstva (1918 – 1973)*. Bratislava 1977. *Kronika Slovenska 1*. Fortuna Print & Adunt: Bratislava 1998. *Kronika Slovenska 2*. Fortuna Print & Adunt: Bratislava 1999. KOVÁČ, Dušan a kol. *Slovensko v 20. storočí. Na začiatku storočia 1901 – 1914*. Veda, vydavateľstvo SAV : Bratislava, 2004. FERENČUHOVÁ, Bohumila – ZEMKO, Milan. *Slovensko v 20. storočí. V medzivojnovom Československu 1918 – 1939*. Veda, vydavateľstvo SAV : Bratislava, 2012. *Ratio educationis*. Slovenské pedagogické vydavateľstvo : Bratislava, 1988. KÓNYA, Peter. *Prešovské evanjelické kolégium 1666 – 1996. (Stručný náčrt dejín)*. Prešov 1996. MICHALIČKA, Vladimír – VANĚKOVÁ, Daniela – ZACHAROVÁ, Eva. *Dejiny najstarších učiteľských ústavov na Slovensku – výskyt školských pamiatok*. In: *Múzeum*, 2002. č. 3. POTE MRA, Michal: *Školstvo na Slovensku v rokoch 1901 – 1918*. Martin, 1993. *Kolejáči. Slovenskí študenti v Štefánikovej kolejí v Prahe*. Ed.: Kováč, D. Bratislava, 1994.

Postupové kolá DO:

V kategóriách **A** a **B** sa súťaží v troch kolách (**školské, krajské, celoštátne**). Vo všetkých kolách sa súťaží **pisomnou a ústnou formou** (vypracovaním testových úloh a obhajobou projektu).

V kategóriách **C** a **D** sa súťaží v štyroch kolách (**školské, okresné, krajské, celoštátne**), v kategórii **E** v troch kolách (**školské, okresné, krajské**) a v kategórii **F** v dvoch kolách (**školské, okresné**). V kategóriách **C, D, E, F** sa súťaží **iba písomnou formou** (vypracovaním testových úloh).

DO je postupová súťaž. Podmienkou postupu do vyššieho kola je absolvovanie nižšieho kola.

V prípade odôvodnenej neúčasti víťaza (zdravotné, rodinné alebo iné závažné dôvody) postupuje do vyššieho kola náhradník – súťažiaci, ktorý sa umiestnil na nasledujúcom mieste v príslušnej kategórii. Nahradenie súťažiaciho je možné so súhlasom organizátora uskutočniť najneskôr tri pracovné dni pred termínom konania príslušného kola súťaže.

Upozornenie: V jednotlivých kolách DO musia byť udelené všetky miesta.

1) ŠKOLSKÉ KOLÁ – zúčastňujú sa ich všetci záujemcovia zo 6. až 9. ročníka ZŠ a z 1. až 4. ročníka OG (v kat. C, D, E a F), ktorí o súťaž prejavia záujem a všetci záujemcovia všetkých ročníkov stredných škôl a gymnázií, 5. až 8. ročníka OG, ktorí predložia vypracovaný projekt v písomnej forme.

Za prípravu, finančné, organizačné a odborné zabezpečenie školského kola zodpovedajú riaditelia škôl a školské komisie DO. Vypracovanie testov pre školské kolo zabezpečí školská komisia DO.

Školská komisia zašle **výsledkové listiny** školského kola elektronickou poštou najneskôr **do 3 dní** predsedovi príslušnej okresnej komisie (kat. C, D, E, F), resp. predsedovi príslušnej krajskej komisie, príslušnému OÚ alebo poverenému CVČ (kat. A, B).

Školská komisia zašle poštou **postupujúce písomné projekty** predsedovi príslušnej krajskej komisie najneskôr **do 3 dní**. **Povinnou súčasťou projektu v písomnej forme je aj priložené CD alebo DVD obsahujúce plnú verziu projektu, vrátane príloh, vo formáte PDF. Ak projekt v písomnej podobe nebude dodaný načas, nebude hodnotený.**

Vo vyhodnotení podujatia školská komisia uvedie o. i. celkový počet žiakov zúčastnených v školskom kole olympiády. **Vyhodnotenie** je potrebné zaslať elektronickou poštou **do 7 dní** predsedovi príslušnej okresnej komisie (kat. C, D, E, F) a predsedovi príslušnej krajskej komisie, príslušnému OÚ alebo poverenému CVČ (kat. A, B).

2) OKRESNÉ KOLÁ – zúčastňujú sa ich žiaci, ktorí sa v školskom kole umiestnili na prvých dvoch miestach v kat. C, D, E a F z každej školy príslušného okresu a boli úspešnými riešiteľmi. O vyššom počte postupujúcich môže rozhodnúť príslušná okresná komisia DO.

Okresné kolo DO v kat. C, D, E a F zabezpečuje po odbornej stránke okresná komisia DO. Okresnú komisiu DO vymenúva príslušný OÚ. Návrh na predsedu okresnej komisie predkladá príslušnému OÚ predseda krajskej komisie a návrh na členov okresnej komisie predkladá predseda okresnej komisie.

Okresné kolo DO organizačne zabezpečuje škola alebo školské zariadenie na základe písomného poverenia príslušného OÚ v spolupráci s príslušnou okresnou komisiou. Členov odbornej poroty (hodnotiacej komisie) vymenúva OÚ na základe návrhu predsedu okresnej komisie.

Okresná komisia DO, resp. organizátor okresného kola DO pozve do okresného kola žiakov písomne alebo e-mailom najmenej 14 dní pred konaním súťaže.

V prípade nízkeho počtu súťažiacich alebo škôl prihlásených do okresného kola (aj keď sa prihlási len jedna škola) je možné pripraviť, so súhlasom predsedu krajskej komisie DO a v spolupráci s príslušným OÚ, **spoločné okresné (obvodné) kolo**, kde môžu súťažiť žiaci z viacerých okresov. Výsledkové listiny však musia byť zostavené samostatne pre každý okres, diplomy a ceny pre víťazov musia byť udelené tiež samostatne.

Žiaci súťažiaci anonymne a dodržiavajú pravidlá súťaže. Organizátor okresného kola zabezpečí podľa počtu súťažiacich potrebné množstvo kópií súťažných materiálov.

Vypracovanie testov pre okresné kolo z príslušného učiva a z vybraného monotematického celku zabezpečí SK DO. Túto časť testov centrálny distribuuje IUVENTA prostredníctvom OÚ alebo poverených CVČ. Testy pre okresné kolo z regionálnej histórie vypracuje a dodá príslušná okresná komisia DO. **Otázky z regionálnej histórie sú povinnou súčasťou okresného kola.**

Predseda odbornej poroty dodá **výsledkové listiny** predsedovi okresnej komisie, ktorý ich zašle elektronickou poštou **do 3 dní** predsedovi krajskej komisie DO, OÚ alebo poverenému CVČ.

Predseda okresnej komisie **vo vyhodnotení podujatia** uvedie o. i. zoznam škôl, ktoré sa do súťaže zapojili a celkový počet zúčastnených žiakov na školských kolách i v okresnom kole olympiády. Vyhodnotenie zašle predseda okresnej komisie DO elektronickou poštou príslušnému predsedovi krajskej komisie **do 7 dní**.

SK DO žiada organizátorov okresných kôl DO, aby po ukončení testovej časti súťaže pozbierali žiakom iba odpovedové hárky a testy im ponechali.

3) KRAJSKÉ KOLÁ – zúčastňujú sa ich žiaci, ktorí v školskom kole kat. A a B splnili predpísané podmienky postupu (vypracovanie a obhajoba projektu, vypracovanie testových úloh a boli úspešnými riešiteľmi školského kola) a žiaci, ktorí sa v okresnom kole kat. C, D a E umiestnili na prvých dvoch miestach z každého okresu príslušného kraja a boli úspešnými riešiteľmi.

Krajské kolo DO v kat. A, B, C, D a E zabezpečuje po odbornej stránke krajská komisia DO. Krajskú komisiu DO vymenúva príslušný OÚ. Návrh na predsedu krajskej komisie predkladá príslušnému OÚ predseda SK DO a návrh na členov krajskej komisie predkladá predseda krajskej komisie DO.

Krajské kolo DO organizačne zabezpečuje škola alebo školské zariadenie na základe písomného poverenia príslušného OÚ v spolupráci s príslušnou krajskou komisiou. Členov odbornej poroty (hodnotiacej komisie) vymenúva OÚ na základe návrhu predsedu krajskej komisie.

Krajská komisia DO, resp. organizátor krajského kola DO pozve do krajského kola žiakov písomne alebo e-mailom najmenej 14 dní pred konaním súťaže.

Odporúčame organizovať krajské kolo na jednom mieste spoločne pre žiakov základných aj stredných škôl. Na súťaži musí byť prítomný predseda KK DO, ktorý podpisuje výsledkovú listinu a diplomy. V prípade, že sa krajské kolo pre kategórie A a B uskutoční na inom mieste ako krajské kolo kat. C, D a E, môže kompetencie predsedu KK DO pre kat. C, D a E prebrať podpredseda KK DO, ktorého vymenúva príslušný OÚ.

Žiaci súťažia anonymne a dodržiavajú pravidlá súťaže. Organizátor krajského kola zabezpečí podľa počtu súťažiacich potrebné množstvo kópií súťažných materiálov.

Vypracovanie testov pre krajské kolo kat. A a B zabezpečí SK DO. Centrálne ich distribuuje IUVENTA prostredníctvom OÚ alebo poverených CVČ. Vypracovanie testov pre krajské kolo kat. C, D a E z príslušného učiva a z vybraného monotematického celku zabezpečí SK DO. Túto časť testov centrálne distribuuje IUVENTA prostredníctvom OÚ alebo poverených CVČ. Testy pre krajské kolo kat. C, D a E z regionálnej histórie vypracuje a dodá príslušná krajská komisia DO. **Otázky z regionálnej histórie sú povinnou súčasťou krajského kola.**

Predseda krajskej komisie DO zašle **výsledkové listiny** elektronickou poštou príslušnému OÚ alebo poverenému CVČ, organizácii IUVENTA a predsedníčke SK DO **najneskôr do 3 dní**.

Krajská komisia zašle poštou postupujúce **písomné projekty (vrátane CD alebo DVD)** do organizácie IUVENTA najneskôr **do 1 dňa**. **Ak projekt v písomnej forme nebude dodaný načas, nebude hodnotený.**

Vyhodnotenie vrátane štatistiky (školského, okresného a krajského kola) zašle predseda krajskej komisie DO elektronickou poštou príslušnému OÚ alebo poverenému CVČ a organizácii IUVENTA **do 7 dní**.

Do celoštátneho kola postupujú žiaci, ktorí sa umiestnili v krajských kolách kat. A a B na prvých dvoch miestach a v kat. C a D na prvých miestach (víťazi), spolu za kraj 6 súťažiaci. Súťažiaci musia byť úspešní riešitelia.

Pozvánka a pokyny na celoštátne kolo budú zverejnené na www.olympiady.sk v príslušnom ročníku DO. Postupujúci súťažiaci sa prihlasujú na celoštátne kolo DO na www.olympiady.sk v aktuálnom ročníku DO v časti Celoštátne kolo a riadia sa Pokynmi pre účastníkov podujatí predmetových olympiád a postupových súťaží zabezpečovaných organizáciou IUVENTA, ktoré sú zverejnené na www.olympiady.sk v časti Dokumenty/Pokyny pre účastníkov podujatí POPS.

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády žiada organizátorov krajských kôl DO, aby po ukončení testovej časti súťaže pozbierali žiakom iba odpovedové hárky a testy im ponechali

4) CELOŠTÁTNE KOLO – zúčastňujú sa ho žiaci ktorí sa umiestnili v krajských kolách kat. A a B na prvých dvoch miestach a v kat. C a D na prvých miestach (víťazi), spolu za kraj 6 súťažiaci. Súťažiaci musia byť úspešní riešitelia.

Celoštátne kolo DO zabezpečuje po odbornej stránke SK DO. SK DO vymenúva MŠVVaŠ SR. Návrh na predsedu celoštátnej komisie podáva Historický ústav Slovenskej akadémie vied a návrh na členov celoštátnej komisie podáva jej predseda.

Celoštátne kolo DO organizačne zabezpečuje IUVENTA. Vypracovanie testov pre celoštátne kolo zabezpečí SK DO.

IUVENTA zverejní výsledkové listiny celoštátneho kola na internetovej stránke www.olympiady.sk v príslušnom ročníku DO.

Harmonogram DO
9. ročník, školský rok 2016/2017

Kolo a kategória	Termín	Zaslanie			
		výsledkových listín ¹⁾	vyhodnotenia ²⁾	príhlášok do vyššieho kola ³⁾	projektu v písomnej forme s CD (DVD)
ŠKOLSKÉ A, B	do 17. 2. 2017	do 3 dní predsedovi KK DO a OÚ	do 7 dní predsedovi KK DO	do 7 dní organizátorom krajského kola a kópia e-mailom predsedovi KK DO	do 3 dní predsedovi KK DO
ŠKOLSKÉ C, D, E, F	do 16. 12. 2016	do 3 dní predsedovi OK DO	do 7 dní predsedovi OK DO	do 7 dní organizátorom okresného kola a kópia e-mailom predsedovi OK DO	
OKRESNÉ C, D, E, F (miesto určí OÚ)	14. 2. 2017	do 3 dní predsedovi KK DO a OÚ	do 7 dní predsedovi KK DO	do 7 dní organizátorom krajského kola a kópia e-mailom predsedovi KK DO	
KRAJSKÉ A, B, C, D, E (miesto určí OÚ)	27. 3. 2017	do 30. 3. 2017 OÚ, IUVENTA a predsedníčka SK DO	do 3. 4. 2017 OÚ a IUVENTA	príhlasenie na www.olympiady.sk v aktuálnom ročníku DO	do 1 dňa IUVENTA (kat. A, B)
CELOŠTÁTNE A, B, C, D (miesto určí IUVENTA)	3. – 5. 5. 2017				

Tlačivo výsledkovej listiny¹⁾, tlačivo na vyhodnotenie podujatia²⁾ a tlačivo príhlášky do vyššieho kola³⁾ sú zverejnené na internetovej stránke www.olympiady.sk v časti DO/Tlačivá.

Ďalšie informácie podajú členovia SK DO:

PhDr. Ľubica Kázmerová, CSc. (predsedníčka SK DO)

Historický ústav SAV, Klemensova 19, 813 64 SK-Bratislava
lubica.kazmerova@savba.sk, 02/52925753, kl. 105 alebo 106 (telefonovať vo štvrtok)

Mgr. Ľubomír Staňo (podpredsa SK DO)

Gymnázium L. Novomeského, Dlhá 12, SK-905 40 Senica
stano.l@sengym.sk, 034/6941322

RNDr. Roman Lehotský (tajomník SK DO)

IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, Karloveská 64, SK-842 58 Bratislava 4
roman.lehotsky@iuventa.sk, 02/59296274, 0905/497708

PhDr. Anna Bocková, PhD. (vedúca autorského kolektívu DO pre kat. A a B)

Katedra histórie, PdF UK, Račianska 59, SK-813 34 Bratislava
anna.bockova@fedu.uniba.sk, 02/50222325

Mgr. Štefan Podolinský (vedúci autorského kolektívu DO pre kat. C, D, E a F)

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, Komunikačný odbor,
Stromová 1, SK-813 30 Bratislava
podolinsky1@gmail.com, 02/59374449

Spôsob hodnotenia kategórií C, D, E a F

1. DO v kategóriách C, D, E, F prebieha formou riešenia didaktických testov. Súťažiaci vypracujú testové úlohy podľa pokynov príslušnej komisie.
2. Celý test má hodnotu 100 bodov. Každá čiastková správna odpoveď má hodnotu jedného bodu. Časový limit pre vyriešenie úloh testu v kategóriách C, D, E a F je maximálne 90 minút.
3. V školskom, okresnom a krajskom kole tvoria test úlohy z vybraného monotematického celku (50 b), úlohy z príslušného učiva (40 b) a úlohy z regionálnej histórie (10 b). O úlohách z regionálnej histórie rozhoduje školská, okresná a krajská komisia DO.
4. V celoštátnom kole test tvoria úlohy z vybraného monotematického celku (50 b) a úlohy z príslušného učiva (50 b).
5. Úspešným riešiteľom DO v jednotlivých kolách a kategóriách sa stáva súťažiaci, ktorý dosiahne minimálne 60 % (60 bodov) z maximálneho možného počtu bodov.
6. V prípade rovnosti výsledných bodov rozhodne o poradí súťažiacich v okresnom a krajskom kole (podľa uvedenej postupnosti) vyšší počet bodov: za monotematickú časť (úlohy sú označené v teste hviezdíčkou) – za úlohy z príslušného učiva – za úlohy z regionálnej histórie a v celoštátnom kole: za monotematickú časť (úlohy sú označené v teste hviezdíčkou) – za úlohy z príslušného učiva.
7. Súťažiaci sa so znením úloh oboznámia bezprostredne pred vlastným riešením. Dovtedy sú testy utajené pre zabezpečenie regulárnosti súťaže.
8. Odborná porota (hodnotiaca komisia) vo všetkých kolách opraví vypracované súťažné úlohy žiakov podľa autorských riešení, zhodnotí výsledky a na základe výsledkov určí poradie súťažiacich. Každú súťažnú úlohu hodnotia aspoň dvaja členovia odbornej poroty. V sporných prípadoch rozhoduje predseda príslušnej komisie.
9. Opravené testy súťažiacich uschováva príslušná komisia DO jeden rok po skončení súťaže.
10. V úlohách krajského kola DO kat. C, D, E v zmysle platných metodicko-organizačných pokynov DO prekladať len textovú časť úloh a textovú časť odpovedového hárku. V prípade potreby je možné doplniť úlohy a odpovedový hárak terminologickým slovníkom. Ten bude v preklade úloh umiestnený na konci a v preklade odpovedového hárku umiestnený na začiatku.

Spôsob hodnotenia kategórií A a B

1. DO v kategóriách A a B prebieha formou riešenia didaktických testov a formou vytvorenia a obhajoby projektu. V prvej časti súťažiaci vypracujú testové úlohy podľa pokynov príslušnej komisie na školskom, krajskom a celoštátnom kole.
2. Celý test má hodnotu 50 bodov a obsahuje 20 úloh. Časový limit pre vyriešenie úloh testu súťažiacich zo stredných škôl je maximálne 60 minút.
3. V školskom, krajskom a celoštátnom kole tvoria test DO pre SŠ úlohy z nasledovného zoznamu:
  - a) učebnice dejepisu pre ZŠ, gymnáziá a SOŠ,
  - b) pracovné zošity z dejepisu pre ZŠ,
  - c) dejepisné čítanky pre ZŠ,
  - d) dejepisné atlasy,
  - e) Kratochvíl V., Mlynarčíková H., 2007: Maturita po novom. SPN.
4. Test príslušného kola je spoločný pre všetky ročníky a typy stredných škôl.
5. Úspešným riešiteľom DO v jednotlivých kolách a kategóriách sa stáva súťažiaci, ktorý dosiahne minimálne 60 % (60 bodov) z maximálneho možného počtu bodov.
6. Súťažiaci sa so znením úloh oboznámia bezprostredne pred vlastným riešením. Dovtedy sú testy utajené pre zabezpečenie regulárnosti súťaže.
7. Odborná porota (hodnotiaca komisia) vo všetkých kolách opraví vypracované súťažné úlohy žiakov podľa autorských riešení, zhodnotí výsledky a na základe výsledkov určí konečné poradie súťažiacich. V sporných prípadoch rozhoduje predseda príslušnej komisie.
8. Opravené testy súťažiacich uschováva príslušná komisia DO 1 rok po skončení súťaže.

9. Pre druhú časť súťaže vypracujú žiaci projekt v písomnej forme a na príslušnom kole ho obhajujú pred trojčlennou odbornou porotou (hodnotiacou komisiou). Hodnotenie projektu sa uskutočňuje podľa nižšie uvedenej bodovej tabuľky. Pre krajské a celoštátne kolo odošlú príslušné komisie 1 exemplár zviazaného projektu, aby naň mohol oponent vopred vypracovať oponentský posudok. Súťažiaci budú svoj projekt obhajovať v termíne konania príslušného kola. Na obhajobu môžu súťažiaci využiť PowerPointovú prezentáciu. Dĺžka obhajoby projektu žiakom je 10 minút. Odborná porota (hodnotiaca komisia) má k dispozícii 5 minút na otázky a pripomienky, na ktoré musí súťažiaci reagovať. Odporúčame nechať ďalších 5 minút ako rezervu na výmenu súťažiacich.
10. V prípade rovnosti bodov rozhoduje o umiestnení súťažiacieho DO kat. A a B (podľa uvedenej postupnosti) vyšší počet bodov: za projekt vrátane bodov za formu, technickú a estetickú úroveň projektu (max. 30 bodov) – za obhajobu (max. 20 bodov) – za test.

Pokyny pre tvorbu projektu DO (v písomnej forme)

- **Rozsah projektu** maximálne 15 normovaných strán (1800 znakov/1 strana) + prílohy
- **Písmo** Times New Roman, veľkosť 12 (nadpisy tučne), riadkovanie 1,5
- **Štruktúra projektu:** **Úvod** má obsahovať zdôvodnenie výberu témy, stav spracovanosti vybranej témy v historiografii, t. j. kto sa danou témou už zaoberal. Súťažiaci autor uvedie pramene, s ktorými pracoval/a (primárne t. j. archívne pramene, technická pamiatka, obraz a pod., sekundárne pramene t. j. literatúru, časopisy, noviny, údaje z internetu opatrené dátumom, kedy bol údaj stiahnutý a pod.) a predpokladaný prínos projektu. **Jadro** projektu by malo byť členené na kapitoly a podkapitoly. Slohový štýl spracovania jadra projektu považuje porota za samostatný výber a kreatívny prejav súťažiacieho. **Záver** projektu by mal obsahovať vyhodnotenie splnenia, resp. nesplnenia predpokladaného prínosu projektu. Projekt v písomnej forme môže obsahovať prílohy, ktoré nie sú podmienkou, ale významným obohatením projektu, napr. záznam rozhovoru s pamätníkom či pamätníčkou udalosti, kópie dokumentov, fotografie a pod.
- **Poznámkový aparát:** Dôležité je, aby súťažiaci uvádzal pod čiarou na príslušnej strane textu poznámku, odkiaľ pochádzajú údaje, parafrázovaný text a citácie, ktoré vo svojom projekte využil. Je to potrebné urobiť aj vtedy, keď predložený projekt obsahuje zoznam použitej literatúry, prípadne iných prameňov. Tým sa potvrdzuje rozhľad autora a zároveň sa v texte zdôrazňujú vlastné myšlienky. **Poznámka – odkaz na literatúru** musí obsahovať autora diela, názov diela, vydavateľstvo, miesto vydania, rok vydania, číslo strany použitého odkazu – napr. Mrkvička, Jozef: Dejiny v nás, vyd. Sezam, Bratislava 2009, s. 22. **Poznámka – odkaz na noviny, časopis** musí obsahovať presný názov použitého článku, z akého časopisu alebo novín pochádza, rok, ročník, číslo a príslušnú stranu – napr. Dejiny v nás In: História, r. 2009, roč. I., č. 45, s. 56 – 57. **Poznámka – archívny prameň** musí obsahovať názov archívu, mesto kde sa archív nachádza, názov fondu, číslo signatúry, prípadne číslo spisu. **Poznámka – odkaz získaný z internetu** musí okrem presného názvu obsahovať aj dátum, kedy bol stiahnutý z internetu. V prípade, že autor používa ako zdroj informácií rozhovor s pamätníkom, nie je prepis rozhovoru povinnou súčasťou projektu, v poznámke pod čiarou je však nutné uviesť meno, priezvisko, dátum vykonania rozhovoru a miesto uchovania nahrávky.
- **Formy prezentácie:** PowerPoint, dokumentačný materiál, ...
- **Povinnou súčasťou projektu v písomnej forme je aj priložené CD alebo DVD obsahujúce plnú verziu projektu, vrátane príloh, vo formáte PDF.**
- **V písomnej forme projektu DO musí byť za titulnú stranu (na samostatnej strane) zaradená 15 riadková anotácia a kľúčové slová.**
- **Informácie o originalite projektu:** Podmienkou zaradenia projektu do DO je jeho originalita. Súťažiaci čestne vyhlási, že tento projekt neprihlásil a neprezentoval v žiadnej inej súťaži. Vyhlásenie žiak podpíše v prihláške na príslušné kolo a v písomnej forme projektu aj v jeho úvode. Po zistení, že sa súťažiaci zúčastnil s tým istým projektom (písomnou prácou) viacerých súťaží, bude

diskvalifikovaný vo všetkých súťažiach, a to aj dodatočne. Kritérium originality platí pre všetky postupové kolá DO.

Hodnotiacia tabuľka projektu

Projekt	Kritériá hodnotenia	Počet bodov	Spolu
Projekt v písomnej forme	Forma, technická a estetická úroveň projektu	0 – 5	5
Projekt ako celok	Originalita písomného projektu	0 – 5	25
	Úroveň stanovenia cieľa a zodpovedajúce riešenie	0 – 5	
	Odbornosť spracovania písomného projektu	0 – 5	
	Náročnosť témy	0 – 5	
	Dokumentačný materiál (napr. historické pramene)	0 – 5	
Obhajoba	Proporcionalita slovného výkladu (ciele, metódy, výsledky, záver) a dodržanie časového limitu	0 – 5	20
	Logická a vecná stránka slovného prejavu	0 – 5	
	Jazyková a odborná úroveň	0 – 5	
	Úroveň prednesu	0 – 5	
Spolu			50

- Na www.olympiady.sk v časti DO/Tlačivá je zverejnený **formulár (tlačivo) žiadosti o vstup do archívu**. Po jeho stiahnutí sa doň vpiše názov školy a meno žiaka. Následne žiadosť opečiatkuje a podpíše riaditeľ školy. Týmto spôsobom sa uľahčí žiakom prístup do archívov.

Pokyny pre prípravu súťažiacich kategórií C, D, E, F

Podľa čl.12/od. 4 Organizačného poriadku DO bude vedomostný test tvorený úlohami v troch blokoch:

1. úlohy z vybraného monotematického celku:

SK DO pre 9. ročník DO v školskom roku 2016/17 vybrala tému **Uhorsko za vlády Anjouovcov** (od prvej korunovácie Karola Róberta po nástup Žigmunda Luxemburského na uhorský trón, 1301 – 1387) pre kategórie **E, F** a tému **Storočie osvietenstva a rozumu v národných dejinách** (od nástupu Karola III. na uhorský trón po koniec vlády Leopolda II., 1712 – 1792) pre kategórie **C, D**. Dôvodom výberu témy pre C, D je trojsté výročie narodenia Márie Terézie, ktoré si pripomenieme v roku 2017. Okrem tradičných zdrojov: učebnica **Dejepis pre 7. ročník ZŠ a 2. ročník gymnázia s osemročným štúdiom, s. 35-41** pre kategórie **E, F** a **Dejepis pre 7. ročník ZŠ a 2. ročník gymnázia s osemročným štúdiom, s. 90-98** pre kategórie **C, D** sa pri príprave žiakov odporúčajú nasledovné knižné publikácie:

a) kat. E, F:

- **Kováč, D. a kol.: Kronika Slovenska 1. Od najstarších čias do konca 19. storočia.** Fortuna Print a.s., Bratislava 1998, s. **150-165**. ISBN 80-7153-174-X.
- **Kučera, M.: Slovensko v dobách stredovekých.** Mladé letá, Bratislava 1991, s. **188-229**. ISBN 80-7153-166-9, (kapitoly: Pán Váhu a Tatier; Václav, ktorého nazývali Ladislav; Bitka, akej u nás od tatárskeho vpádu nebolo; Čo rozprávalo malé pečatidlo; Česká cesta; Zlatý kľúč zo Slovenska; Ako sa dorábala chlebička).
- **Švihran, L.: Kto nám vládol.** Perfekt, Bratislava 2002, s. **52-59**. ISBN 80-8046-189-9.

b) kat. C, D:

- **Kováč, D. a kol.: Kronika Slovenska 1. Od najstarších čias do konca 19. storočia.** Fortuna Print a.s., Bratislava 1998, s. **298-366**. ISBN 80-7153-174-X.
- **Švihran, L.: Kto nám vládol.** Perfekt, Bratislava 2002, s. **94-101**. ISBN 80-8046-189-9.
- **Kučera, M.: Slovensko na prahu novoveku.** Mladé letá, Bratislava 1993, s. **135-167, 182-188**. ISBN 80-06-00516-8, (kapitoly: Jánošík, Jánošík – proces a poprava; Vretená, krúťte sa; Zaslúbená Dolná zem; Ostne a obrana; „Osvietená Mária Terézia; Koleso poddanskej pôdy; Časový prehľad udalostí).

Vybrané monografie by mali byť dostupné v školských alebo obecných (mestských, okresných) knižniciach. Žiakom sa odporúča prečítať uvedené publikácie, získaný prehľad určite využijú pri vypracovaní úloh.

2. úlohy z príslušného učiva ročníka:

V školskom roku **2016/2017** sa žiaci **9. ročníka** (4. ročník OG), **8. ročníka** (3. ročník OG), **7. ročníka** (2. ročník OG) riadia Štátnym vzdelávacím programom (žiaci 2. ročníka OG sa riadia v školskom roku 2016/2017 inovovaným ŠVP pre gymnáziá s osemročným vzdelávacím programom, ale z dôvodu vypracovania rovnakých úloh sa budú musieť **prispôbiť ZŠ**). Žiaci **6. ročníka** (1. ročník OG) sa riadia **inovovaným ŠVP** (v inovovanom ŠVP pre gymnáziá s osemročným vzdelávacím programom sú rozdiely v porovnaní s inovovaným ŠVP pre základné školy, úlohy pre tento ročník však budú vychádzať z **plánu pre ZŠ**).

Úlohy pre kategórie C, D, E a F budú pripravené z **predpísaných** tematických celkov:

kat. F – pre okresné kolo: Obrazy pravekého sveta (učebnica **Dejepis pre 6. ročník ZŠ a 1. ročník gymnázia s osemročným štúdiom**, SPN, Bratislava 2011, ISBN 978-80-10-01872-7, s. 4-18); Obrazy starovekého sveta – Staroveký Orient a Staroveké Grécko (učebnica, s. 19-38)

kat. E – pre okresné kolo: Predkovia Slovákov v Karpatskej kotline (učebnica **Dejepis pre 7. ročník ZŠ a 2. ročník gymnázia s osemročným štúdiom**, SPN, Bratislava 2011, ISBN 978-80-10-02061-4, s. 8-21); Slovensko v Uhorskom kráľovstve (učebnica, s. 22-34, 42-48),
pre krajské kolo: plus Obrazy novovekého sveta (učebnica, s. 49-77)

kat. D – pre okresné kolo: Na ceste k moderným národom (učebnica **Dejepis pre 8. ročník ZŠ a 3. ročník gymnázia s osemročným štúdiom**, vydavateľstvo Matice slovenskej, Martin 2011, ISBN 978-80-8115-043-2, s. 6-35); Moderný slovenský národ (učebnica, s. 36-51),
pre krajské kolo: plus Slováci v Habsburskej monarchii a v Rakúsko-Uhorsku v rokoch 1848 až 1914 (učebnica, s. 52-71),
pre celoštátne kolo: plus Prvá svetová vojna (učebnica, s. 72-94)

kat. C – pre okresné kolo: Medzivojnová Európa (učebnica **Pátrame po minulosti. Dejepis pre 9. ročník ZŠ a 4. ročník gymnázia s osemročným štúdiom**, Orbis Pictus Istropolitana, Bratislava 2012, ISBN 978-80-8120-189-9, s. 28-65), Druhá svetová vojna (učebnica, s. 66-69, 78-79, 82-85),
pre krajské kolo: plus Slovensko v rokoch 1939-1945 (učebnica, s. 70-77, 80-81, 84-85),
pre celoštátne kolo: plus Svet a Československo po druhej svetovej vojne (učebnica, s.86-127)

Podľa ustanovenia čl. 6/od. 1c Organizačného poriadku Dejepisnej olympiády **môžu** byť v zadaniach použité úlohy z učív predchádzajúcich ročníkov, ale iba ako súčasť zadaní z učiva príslušného ročníka (ak bude možné využiť historické súvislosti).

3. úlohy z regionálnej histórie:

Vypracujú ich príslušné komisie DO na okresnej a krajskej úrovni. SK DO odporúča komisiám, aby pripravili úlohy o významných osobnostiach, pamiatkach a historických udalostiach v regióne. Krajské komisie DO vytvoria úlohy, v ktorých budú primerane zastúpené všetky oblasti kraja.

Autori: PhDr. Ľubica Kázmerová, CSc., RNDr. Roman Lehotský, Mgr. Ľubomír Staňo

Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže a Slovenská komisia Dejepisnej olympiády, Bratislava 2016